

Vprašam, ali ne greše mladi pesniki zoper lastno kri; ... ko zajemajo iz tujih ... virov ... francoske dekadence ... dočim je slovenska narodna poezija popolnoma osaméla in izginja med razumništvom in preprostim narodom! ...

Teta Liza.

Spisal Podlesnikov.

Bilo nas je pet: Ivan, Vinko, Srečko, Francika in Minka. — Vseh teh petero malih črvičev pa so morale rediti in oblačiti dve roki, roki naše dobre mamice. Toda s čim? Morda s tistimi krajcarčki, katere je zaslužila na dan, ko je hodila pomivat posodo in nosit vodo ...

Stanovali smo v mali, podstrešni izbici, velike hiše v predmestju ...

Poleti je že še bilo, mati je dobila lažje zaslužka in tudi stroškov ni bilo toliko pri hiši: letali smo bosí okoli in velika peč v sobi ni potrebovala drv, bili smo zadovoljni, ako smo dobili zjutraj in zvečer košček kruha ali jabolko in opoldne nekoliko krompirja, zelja ali žgancev, tistih velikih, belih s tako dobrimi ocvirki, katerih smo se tako veselili ...

A po zimi! Tedaj nam je bilo treba gorke obleke, bosí tudi nismo mogli več hoditi in v naši podstrešni sobi je bilo tako mrzlo... Vinko in jaz sva jela pohajati v šolo, treba je bilo zopet zvezkov, knjig in drugih potrebščin, a kje vzeti denar za vse to, ko ga niti za najnujnejše potrebe ni bilo pri hiši ...

Bili smo tedaj večkrat lačni, nego siti in mraz je bilo pri nas, mraz, da smo se tresli in zmrzovali ...

Vsemu temu pa se je pridružila še bolezen! Skrb, lakota, mraz so spravili mamico na bolniško postelj. Mnogo je trpela tedaj naša dobra roditeljica! Bolj nego bolezen, mraz in lakota pa jo je mučila skrb za nas gladne črvičke.

Žalost mi potresa srce, ako se spomnim, kako so solze polile velo in upadlo materino lice, ko nas je gledala stati sestradane ob svoji postelji. Prosili smo jo kruha, a ni ga imela, da bi ga nam dala ...

Bil sem še majhen, ali že sem spoznal, kako hudo je človeku, ako nima denarja, da bi si kupil potrebne obleke in hrane. Zavidno sem gledal bogato gospo, katero sem srečal, zavito v dragoceno ob-

leko na ulici, z velikimi, zlatimi zapestnicami na roki, zraven nje pa je stopala mlada deklica, oblečena v drago, volneno obleko, obšito z belo kožuhovino, da je gledal iz nje le top nosek in mali očesci, toda še to je imela zavito v tenek pajčolan, da bi ji ne škodoval mrzli veter, kateri mi je bril v obraz, da nisem čutil ni jednega uda...

Spomnil sem se doma, na mamico in lačne bratce in sestrice in želel, da bi imel saj ono lepo zapestnico, katero nosi bogata gospa na roki kar tako radi lepšega, da bi mogel zanjo kupiti kruha in drv za peč...

Kako bi bili vsi srečni tedaj! Minilo je nekaj tednov, toda zdravje se materi nič ni zboljšalo...

Kakor rešilni angelj pa se je prikazala tedaj na našem bornem pragu «teta Liza» (tako so jo namreč imenovali vsi v hiši.)

Še vedno mi je pred očmi njena mala, upognjena postava. Trud in delo sta ji razoralo lice in vpognila hrbet. Bila je kuharica pri hišnem gospodarju.

Prišla je pogledat k nam, ker je zvedela, da je zbolela mamica. O ko bi videli, kako se je svetil njen obraz veselja, ko nam je razdeljevala prineseno jed! Iz očesa pa se ji je prikazala svitla solza in omočila razorano lice.

Morda je bila to solza veselja, ker nas je videla zopet zadovoljne; ali pa je bila solza žalosti nad našo revščino? Ko nas je nasitila in prinesla še materi gorke juhe, zakurila nam je še peč. Bili smo zopet srečni. Odslej nam je prinašala vsaki dan hrane, dokler ni mamica ozdravila. Toda tudi potem nas ni pozabila.

Obiskovala nas je pogosto, kadar so ji dopuščali opravljanje, posebno zvečer, ko je dokončala svoje delo, posedela je pri nas in nas zabavala z mičnimi pripovedkami, ali pa kaj pomagala materi...

Najraje smo videli, da je sedla tja k peči, mi pa okoli nje, da nam je jela pripovedovati mične pripovedke. Včasih pa je hipoma sredi povesti umolknila in se globoko zamislila... Ali to ni trpelo dolgo, z še živahnejše, nego prej, nam je nadaljevala povest, kakor da bi hotela s tem prepoditi žalostne spomine, kateri so se ji naselili v duši...

Minula so leta!

S pomočjo dobrih ljudi, med prvimi gotovo «tete Lize», sem dovršil gimnazijo in odšel na Dunaj nadaljevat nauke.

Od «tete Lize» sem se ločil prav tako, težko kakor od svoje mamice. Solze si je brisala dobra ženica, ko sem ji podal roko v slovo. Tesno mi je bilo tedaj pri sreči, tesno in mučno... Komaj sem se zdrževal solz, katere so mi silile v oči.

Odšel sem v šumno mesto... Na potu in v kalnih valovih življenja pa me je spremljal spomin na mamico in dobro «teto Lizo»...

Minulo je zopet nekaj let... Niti življenja so v neštevilnih slučajih tako stkane, da to le malokdo razume. Žalostno je le to, da srce, katero je vredno največje sreče, trpi največ nesreče, a ljudje gledajo malomarno teči bratske solze!

Mnogo prememb so prinesla ta leta...

Dobre moje mamice ni bilo več med živimi, bratje in sestrice so se razkropili po svetu in o «teti Lizi» nisem slišal od materine smrti ničesar...

Bil sem zopet v rodnem mestu... S spomini na mlada leta, katera sem prebil v rodnem kraju, oživel je v meni tudi spomin na «teto Lizo».

Močno sem pozvedoval po nji in slednjič se mi je posrečilo najti jo.

Našel sem jo — ali kakšno! V oni veliki hiši tam v predmestju in v oni mali, podstrešni izbici, kjer sem nekdam stanoval z mamico, prebivala je sedaj ona. Bilo je v zimskem času... Mraz je spletal umetno zavite rože po oknih, ko sem stopil — po mnogih letih — zopet v ono malo izbico.

Mraz mi je pretresel dušo, ko sem zagledal na revnem ležišču sključeno, od gladu in mraza sesušeno telo dobre «tete Lize».

Mrzlo in mračno je bilo v sobi in sneg je naletaval skozi luknje v zidu.

Mraz je bil zunaj... Mraz tu v izbi... Mraz tudi v duši moji, ko sem gledal v največji revščini zapuščeno in onemoglo njo, katera je zaslužila več sreče in hvale na zemlji!

Burja je močno zapihala.

Stopil sem k njeni postelji, (ako smem tako imenovati neko iz starih desk, s slamo in cunjami pokrito ležišče.)

Spoznala me ni...

Starost in trpljenje sta ji oslabila spomin. Šele potem, ko sem ji povedal svoje ime in ji v spomin poklical pretekla in pozabljena leta, me je spoznala «teta Liza». Solza hvaležnosti, da je nisem pozabil, ji je orosila lice...

In potem mi je jela pripovedovati dolgo povest, polno žalosti in trpljenja...

Mnogo je prestalo to zlato srce, zapuščeno od nehvaležnih ljudij... Bila je tedaj tako pozabljena in zavržena, kakor staro rijasto orodje, ki se zavrže, ko ni več za rabo.

Ko sem ukrenil potrebno, da ji olajšam nekoliko njeno mučno stanje, poslovil sem se z obljubo, da pridem drugi dan zopet . . .

In prišel sem — toda nje ni bilo več!

Po noči je — umrla . . .

Šel sem na pokopališče in našel «teto Lizo» v mrtvašnici, v borni, nepobarvani rakvi spečo večno spanje.

Zadovoljen mir ji je legel na obraz in ustnice so bile nabrane v smeh . . .

Spomin na njo pa živi še v meni, hvaležen spomin!

Vprašaj — — — —

Ah, ti dvomiš, da te ljubim,
Kakor mene ljubiš ti;
Gledí zvezdice na nebu,
V noči, ko njih svit žari.

Vprašaj jih po kom zdihujem
V senci mirt in kraj cipres,
In zakaj rosé tu često
Vročé solzé mi z očes.

Vprašaj vetrec nagajivi,
Ki se z laski mi igra;
Dih njegov ti lahko spriča,
Kaj sanjari glava ta.

Vprašaj ptice lahkokrile,
Ki poznajo našo vas,
In katerim v prejšnjih časih
Rad se družil moj je glas.

Vprašaj potok ta studeni,
Ki tu v strugi žubori:
V čegar srebrosvetle valčke
Tožno mi oko strmi.

A kaj vprašal bi zvezdice
In kaj ptice, vetrec, val,
Saj pogled ti moj goreči
Vso ljubezen bo izdal!

Zorana.

Roža.

Spisal prof. Julij plem. Kleinmayr.

Priroda je prozorišče, na katerem igra človek svojo ulogo. Priroda ga živi, hrani; ona je glavni predmet njegovih pozvedovanj; ona ga navdušuje po svoji lepoti in ga sili, da jo poslikuje. Priroda je razkritje božje in svojstvo, ki je v njej, govori jasno in javno naši duši. Zakaj bi se torej ne učili spoznavati je, zakaj bi je ne ljubili?